

A PORTFÓLIÓ ELKÉSZÍTÉSÉNEK KÖVETELMÉNYEI A 2, 4 ÉS 5 FÉLÉVES TANÁRI MESTERKÉPZÉSBEN

A PORTFÓLIÓ ELKÉSZÍTÉSÉNEK KÖVETELMÉNYEI

1. A tanári portfólió definíciója

A portfólió a tanuló munkáiból összeállított célirányos gyűjtemény, amely bemutatja készítőjének erőfeszítéseit, fejlődését és eredményeit a tanárrá válás folyamatában. A készítőnek alapvető szerepe van a tartalom összeállításában; ő alkotja meg *a beválogatott munkák gyűjteményét, részletezi azok beválogatásának okait, és készíti az önreflexiókat*. A portfólió készítője maga dokumentálja a tanulási folyamatát, a megadott szempontok mentén értékeli önmaga teljesítményét, a tanároktól vagy a hallgatótársaktól kapott reflexiók tükrében.

A képzés során minden hallgató készít portfóliót. A portfóliónak céljai és tartalma szerint számos fajtája lehet, a tanárképzésben részt vevő hallgatónak ezek közül, a szak zárásaként ún. értékelési portfóliót kell készítenie, amely lehetővé teszi az oktatók számára, hogy a hallgató tanulási eredményeit, fejlődését holisztikusan, az összes jellemző dokumentum segítségével értékeljék.

A portfóliónak minden képzés esetén be kell mutatnia a hallgató pedagógusi kompetenciáinak jelenlegi szintjét és az ezekben való esetleges fejlődését. A már a pedagógusi pályán dolgozó hallgató esetén a kompetenciák bemutatása a munkájuk bemutatásával is történhet – különösen akkor, ha a képzés sem pedagógiai-pszichológiai képzési elemeket, sem összefüggő egyéni gyakorlatot nem tartalmaz, és nem befolyásolja a portfólió értékelését az, hogy a képzés hány kompetenciaterületen eredményezett fejlődést. A portfóliónak ezért része lehet a hallgató pedagógusi gyakorlata során keletkezett dokumentum is.

2. A tanári portfólió törvényi háttere

A 8/2013. (I.30.) EMMI rendelet 1. § a)-d) pontja szerinti tanárképzésben a záróvizsga része a képzés során készült, a szakmai gyakorlatokat is bemutató és feldolgozó, a tanárjelölt felkészülését, saját fejlődését értékelő dokumentumgyűjtemény, portfólió, amely a tapasztalatok neveléstudományi szempontú, tudományos alapossgú bemutatása, elemzése és értékelése. Bizonyítja, hogy a hallgató képes önreflexióra, a képzés különböző területein elsajátított tudását integrálni és alkalmazni, a munkája szempontjából meghatározó tudományos, szakirodalmi eredményeket, továbbá a tanítás vagy a pedagógiai feladat eredményességét értékelni.

3. A portfólió összetétele

A tanári szakdolgozat értékelési portfólió részéhez témát választani és azt külön bejelenteni nem kell. A portfólióhoz külön témavezetőt felkérni nem kell, a feladatok teljesítéséhez a portfólió és különösen a reflexiók

elkészítéséhez a pedagógiai-pszichológiai tanításkísérő szeminárium/portfólióra felkészítő szeminárium nyújtanak konzultációs segítséget, kivéve az általános iskolai képzésre épülő (szintemelő) középiskolai tanári képzést, ahol a hallgató önállóan készíti el a portfólióját.

A portfólióban alapvetően kétféle dokumentum kaphat helyet: a **tanári felkészülés során keletkezett produktumok** és az ezekkel kapcsolatos **reflexiók**. A portfólió az alábbi tartalmú dokumentumokat kötelezően tartalmazza:

Diszciplináris képzésre épülő két féléves képzés esetén:

- pszichológiai munka,
- pedagógiai munka,
- szak módszertani munka,
- az iskola, mint szervezet működéséhez kapcsolódó munka (elkészítendő az összefüggő egyéni iskolai gyakorlat során).

A keletkezésük forrását tekintve kötelezően jelenjenek meg a tanulmányokhoz kötődő három gyakorlati képzési terepen készült munkák:

- az egyetemi tanulmányok során a pszichológiai és pedagógiai tárgyakhoz kötődő munka,
- a szaktárgyi tanítási gyakorlat során készült munka,
- az egyéni összefüggő iskolai gyakorlat során készült munka.

Tanító szakképzettségre épülő 4 és 5 féléves képzés esetén:

- szaktárgyi és szak módszertani munka,
- az iskola, mint szervezet működéséhez kapcsolódó munka (elkészítendő az összefüggő egyéni iskolai gyakorlat során).

A keletkezésük forrását tekintve kötelezően jelenjenek meg a tanulmányokhoz kötődő két gyakorlati képzési terepen készült munkák:

- a szaktárgyi tanítási gyakorlat során készült munka,
- az egyéni összefüggő iskolai gyakorlat során készült munka,

Tanári szakképzettség birtokában újabb (más szakos) tanári oklevelet adó 4 féléves tanárképzés és általános iskolai tanári végzettségre épülő középiskolai képzés esetén

- szaktárgyi és szak módszertani munka,
- az iskola, mint szervezet működéséhez kapcsolódó munka (elkészítendő az összefüggő egyéni iskolai gyakorlat során általános iskolai tanári végzettségre épülő középiskolai képzés esetén a saját intézmény bemutatása, ennek hiányában a tanítási gyakorlat során készítendő el).

A keletkezésük forrását tekintve kötelezően jelenjenek meg a tanulmányokhoz kötődő két gyakorlati képzési terepen készült munkák:

- a szaktárgyi tanítási gyakorlat során készült munkák,
- tanári felkészülését bemutató nem képzéshez kapcsolódó munka.

A portfólió elemeinek válogatása során az egyik fő szempont, hogy a dokumentumok a lehető legteljesebb mértékben **fedjék le a tanári felkészülés különböző területeit, különös tekintettel a gyakorlati képzési elemekre (tantárgy-pedagógiai, iskolai gyakorlatok és diszciplináris képzésre épülő képzés esetén pszichológiai, pedagógiai munka).**

A portfólió **kötelező elemei a dokumentumokhoz kapcsolódó reflexiók.** Ezek egyrészt az egyes dokumentumokhoz fűzött megjegyzések, magyarázatok, javaslatok, önreflexiók; másrészt egy összegző önreflexió a képzés során a szakon (két szakos képzés esetén mindkét szakon) elért eredményekről és fejlesztendő területekről, a további szakmai célokról és az ezekhez kapcsolódó cselekvési tervről.

A portfólió diszciplináris végzettségre épülő képzés esetén **legalább hét** dokumentumot tartalmaz:

1. egyetemi tanulmányai során készült pszichológiai munka,
2. egyetemi tanulmányai során készült pedagógiai munka,
3. egyetemi tanulmányai során készült blokkzáró feladat(ok),
4. egyetemi tanulmányai, ill. a gyakorlatok során készült szakmódszertani munka,
5. a tanítási gyakorlat és/vagy egyéni összefüggő gyakorlat során készült munka,
6. a tanítási gyakorlat és/vagy egyéni összefüggő gyakorlat során készült az iskola, mint szervezet működéséhez kapcsolódó munka,
7. a hallgató összegző reflexiója saját munkájára a fent leírtak alapján.

A portfólió a tanítói képzésre épülő és tanári képzésre épülő újabb szakképzés vagy azonos szakon szerzett középiskolai végzettség esetén **legalább négy** dokumentumot tartalmaz:

1. egyetemi tanulmányai, ill. a gyakorlatok során készült szaktárgyi és szakmódszertani munka,
2. a tanítási gyakorlat és/vagy egyéni összefüggő gyakorlat során készült munka,
3. a tanítási gyakorlat és/vagy egyéni összefüggő gyakorlat során készült az iskola, mint szervezet működéséhez kapcsolódó munka,
4. a hallgató összegző reflexiója saját munkájára a fent leírtak alapján.

4. A tanári portfólió benyújtása

A portfóliót **kinyomtatott és hitelesen összefűzött** (pl. spirálozva, lefűzős dossziében stb.), valamint **elektronikus formában** (CD-n/DVD-n) is be kell benyújtania a hallgatónak. A nyomtatott és az elektronikus változatnak azonosnak kell lennie, vagyis mindkettőnek minden dokumentumot (vagy az arra utaló linket) tartalmaznia kell, és erről a hallgatónak nyilatkoznia szükséges. A kinyomtatott példányt a hallgató a záróvizsga végén visszakapja. Az elektronikus példány archiválásra kerül.

5. A tanári portfólió bírálata

A portfóliót egy előzetesen felkért bíráló értékeli érdemjeggyel és szövegesen is. A portfólió bírálóját a Tanárképző Központ kéri fel, elsősorban a neveléstudomány és a pszichológia, illetve kivételes esetben az érintett szakmódszertan oktatói közül.

Az értékelés általános **szempontjai** a következők:

- a portfólió egyes elemeinek kapcsolata a tanári kompetenciákkal,
- a hallgató egyéni szakmai fejlődési céljainak bemutatása a kompetenciákhoz kötötten,
- a dokumentumokhoz készített önreflexiók minősége,
- az anyagok kidolgozottságának színvonala,
- az elemzés szakmai színvonala,
- a beadott anyagok a tanári feladatkörök szempontjából mennyire széles körből merítenek,
- a megoldások és a módszerek változatossága, ötletessége,
- lényegkiemelés, koherencia, a válogatás tudatossága és indoklása,
- formai megjelenés (szerkesztettség, tartalomjegyzék stb.).

E szempontok alapján a bíráló **részpontszámokat és rövid szöveges indoklást** (lásd 1. sz. melléklet) is ad a hallgató munkájáról. A bíráló a szöveges és érdemjeggyel (mely a pontszámból következik) történő értékelésen kívül **egy vagy két kérdést is** megfogalmaz a hallgató számára, amelyeket a záróvizsgán kell megválaszolnia.